

KAMU ÜCRET ZAMLARINA YÖNELİK TEHDİT

Aydınlık Dergisi, 19 Eylül 1999

Yıldırım Koç

5 Nisan 1994 istikrar programının ardından IMF ve Hükümet, gözlerini kamu kesimi işçilerinin toplu sözleşme uyarınca alacakları zamma dikti. 4 Haziran 1994 günü Başbakan Tansu Çiller ve Başbakan Yardımcısı Murat Karayalçın, toplu sözleşmelerin dördüncü dilim zamlarının ödenemeyeceğini bildirdi. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu toplandı ve öneriyi reddetti. Gerginlik yavaş yavaş tırmandı. 12 Temmuz 1994 günü TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların genel merkez yöneticileri ve şube başkanları TÜRK-İŞ Genel Merkezinden Başbakanlığa yürüdü. TÜRK-İŞ 20 Temmuz 1994 günü ülke çapında iş başında iş durdurma kararı aldı. Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu'nu oluşturan örgütlerin genel başkanları 19 Temmuz 1994 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezinde yaptıkları toplantıda, bu genel eylemi destekleme kararı aldılar. 20 Temmuz 1994 genel eylemi büyük ölçüde başarılı oldu. Toplu sözleşmelerin dördüncü dilim zammı, gecikmeli olarak alındı.

Bunları niye hatırlattım?

Bir süredir, "acaba ne zaman gündeme gelecek?" diye beklediğim bir gelişme geçenlerde uç vermeye başladı. Bilal Çetin, Radikal Gazetesi'nin 10 Eylül 1999 günlü sayısında yayımlanan yazısında, IMF heyetinin kamu kesimi toplu sözleşmelerine yönelik taleplerini açıkladı.

Bilindiği gibi, 27 Mart 1999 tarihinde imzalanan protokol uyarınca, kamu kesimi işçilerinin 1 Temmuz veya 1 Eylül tarihlerinde alacakları zam, bir önceki altı ayda gerçekleşen enflasyonun ücretlere eklenmesi sonrasında yüzde 5'lik ek bir zammın daha yapılmasıyla bulunmaktadır. Örneğin, 1 Mart ile 31 Ağustos 1999 döneminde tüketici fiyatları yüzde 25,5 oranında arttı. Buna göre, kamu kesimindeki ücretler önce yüzde 25,5 oranında artırıldı. Ardından yüzde 5'lik bir zam daha yapıldı. Böylece, toplu sözleşmelerin ikinci döneminde yüzde 31,78 oranında bir zam uygulandı.

Sayın Çetin'in yazdığına göre, IMF'nin önerisi şöyle:

"TÜRK-İŞ'le yeni bir anlaşma yapın. Altı ayda bir verilen ücret zamlarını geriye dönük enflasyon oranı yerine, hedeflenen enflasyon oranına bağlayın. Yine altı ayda bir verilen yüzde 5'lik refah payı ödemesini de dondurun."

Hükümetin dış kaynak gereksinimi arttıkça ulusötesi sermayeye bağımlılığı artıyor. IMF'nin taleplerinin başında, imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde uluslararası tahkimin kabulü geliyordu. Gerekli anayasa değişikliği yapıldı. Sosyal güvenlik alanında istenilenlerin büyük bölümü, depremin kargaşası içinde gerçekleştirildi. Özelleştirmeler, deprem felaketinin yaralarının sarılması için kaynak yaratılıyor, görünümü altında hızlandırılacak. Tarım ve hayvancılığı çökertecek politikaların izlerini basında görebiliyoruz. Şimdi sırada, IMF ile görüşmeleri yürütmüş bir sayın Bakanın ifadesiyle "stratejik bir hata" olarak kabul edilen kamu kesimi toplu sözleşmelerinin etkisiz kılınması var.

Bu konuda hazırlıklı olmak gerekiyor. Sosyal güvenlikte büyük kayıplara yol açan değişiklikleri depremin tozu dumanında geçirenler, kamu sözleşmelerini yeniden tartışmaya açmak gibi hukuk dışı bir tavra girebilir. Ekonomik durum, özellikle deprem sonrasında, 1994 yılındakinden daha da kötü. 1999 kamu kesimi toplu sözleşme görüşmelerinde siyasal alandaki güç, etkili bir tehdide dönüştürülerek, başarılı sonuçlar elde edilmişti. Sendikacılık hareketi bu kazanımını koruyamazsa, sırada ikramiyeler, kıdem tazminatı ve yıllardır alışlagelmiş birçok kazanım beklemektedir.